

bort fra det Standpunkt at lade alle Embeder blive besat.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Povlsen har Ordet for en kort Bemærkning.

Povlsen: Jeg har drøftet det i Udvalget ud fra den Tankegang, jeg giver Udryk i den Tale, jeg citerede her.

Schmidt: Det er de nye Landsdeles Indlemmelse, som har givet Anledning til de foreliggende kirkelige Lovforslag, men Diskussionen har fjernet sig temmelig langt fra dette Udgangspunkt og har i Hovedsagen drejet sig om det vanskelige Spørgsmaal, hvorledes Forholdet mellem Stat og Kirke kan ordnes. Jeg maa da ogsaa have Lov til at gaa ud fra dette Spørgsmaal, idet jeg berører en Ting, der baade vedkommer de nye Landsdele og efter min Mening ogsaa har en ikke ringe Betydning for Forholdet mellem Stat og Kirke, men som i Grunden ikke er blevet optaget til Debat, saa vidt jeg har hørt — ja nu til sidst hørte jeg nok noget om det af det ærede Medlem Hr. Krohn. I Teorien er det jo nemmest at sige, at Adskillelse mellem Stat og Kirke vil være det rigtige; men saa længe Kirken ikke kan undvære et Grundlag, en Basis, der hviler paa menneskelige Love og bestemte Pengeydelse, vil der altid blive noget, og ikke saa ganske lidt, tilbage, der skal ordnes mellem Staten og Kirken. Man kunde opstille en anden Grundsætning, som er en lille Smule klarere og mindre teoretisk, idet man kunde sige: Hver sit eget, Staten sit eget og Kirken sit eget. Men dermed kommer vi ikke meget videre; thi saa skal det besvares, hvad der er Kirkens eget, og hvad der er Statens eget, og man vilde ubetinget komme til store Omraader, hvor Statens og Kirkens Interesser i Virkeligheden skærer hinanden, og hvor en lovæssig Ordning alligevel vilde være nødvendig.

Et, som er Kirkens eget, eller som burde anerkendes som Kirkens eget, mere end det hidtil er sket, og som Kirken maaske skulde skønne mere paa, end jeg synes den gør, er dette, at Kirken har Jord, den ejer, og at det ligger i Kirkens Interesse ikke at omsætte disse Jordværdier i Pengeværdier. Og nu aabner der sig ved denne nye Lovgivning en Mulighed for, at Kirken igen kunde komme i Besiddelse af Jord eller ved Hjælp af Menighedsraadene holde fast paa, hvad den har. Det har i de nye Landsdele været saaledes, at det slet ikke var til-

ladt at sælge noget af Kirkens eller Kirkeinstitutternes Jord uden konsistoriel Bemyndigelse. Jeg hilser med Tilslutning, at der nu er Mulighed for at holde fast paa det, man har, og det af forskellige Grunde. Jord gør den, der ejer den, forholdsvis fri og uafhængig; det gælder ogsaa Kirken, at den saaledes bliver mere fri og uafhængig, end det kan opnaas ved Love. Og Jord beholder sin faste Værdi eller tilpasser sin Værdi til de skiftende Tider, men den taber aldrig sin Værdi, saaledes som Penge har Tendens til at tabe i Værdi i Løbet af Tiden. Og jo mere det sker, desto mere er Kirken henvist til de Penge, Staten skal bevilge, eller henvist til Staten og Partierne og mister en Del af den Uafhængighed, den vilde have, naar den havde Jorden som sin egen eller havde bibeholdt denne Jord som sin egen.

Jeg anser det ogsaa for godt og sundt, at Præsterne har Mulighed for at grundlægge en Del af deres Eksistens paa den Næringsvej, som de her i Danmark i det mindste vil komme til at dele med de fleste af deres Sogneboere. Naar en Præst skal være en myndig Forkynder af de himmelske Ting paa Jorden, vil det være godt, naar han er rodfæstet baade paa Jorden og i Himlen. Jeg kan tale med af egen Erfaring, at det har sin praktiske Betydning.

Men den største Betydning ser jeg alligevel her paa det sociale Omraade. Naar jeg før sagde, at Jorden gør den, der ejer den, forholdsvis fri og uafhængig, ogsaa Kirken, vil jeg nu gerne have Lov til at tilføje, at naar Kirken ejer Jorden, har den ogsaa Mulighed for at gøre Mennesker frie og uafhængige; og det burde den benytte denne Jord til. Og der kommer jeg meget stærkt i Berøring med de Motiver, som Socialdemokraterne og det radikale Venstre har, og de Motiver, der, saa vidt jeg kan se, har foranlediget Udstykningslovene, kun at jeg er af en anden Mening om det politisk hensigtsmæssige her, naar man vil gøre Menneskene frie og uafhængige ved Hjælp af Jorden. De nævnte Partier anbefaler at udstykke og fordele Jorden paa en mere hensigtsmæssig Maade, saaledes at de smaa Eksistenser kan komme til at faa egen Jord under Fødderne. Jeg anbefaler, at de offentlige Institutioner, altsaa her Kirken, beholder, hvad de har af Jord i deres Hænder og helst ogsaa forøger den Jord, de har, for altid igen at kunne stille Jord til Raadighed, ikke ved at fordele den og ikke ved at udstykke den, men stille den til Raadighed gennem Forpagtning, saa at smaa Eksistenser, der er dygtige og nøjsomme, altid